

καινουργής Ρόδ. ἀποτσινουργής Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. κ.ά.) Κύθν. ἴποτσινουργής Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. κ.ά.) ἴποδινουργής Κύπρ. ἴποδινουργής Κύπρ. ἀπουτσινουργίου Μεγίστ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό, τοῦ ἐπιθ. καινούργιος καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ῆς.

1) Ἐκ νέου, ἐξ ὑπαρχῆς, ὥστε νὰ ἀποβῇ τι καινουργές ἐνθ' ἄν.: Ἀποκαινουργής εἶναι πάλι τὸ σπῖτι Κάρπ. Ἐκαμε ποδῖνες ἴποδινουργής (ποδῖνες = μπότιες) Κύπρ. Τσινῶ κάρτσα ἀποτσινουργής (ἀρχίζω κάλτσα κτλ.) Κύθν. Ἐφκείασε τὸ γραφενὲ ἀπουκαινουργής Βιθυν. || Γνωμ.

Ἰάνου ἔς τὴν πάγνη συννεφιά, ἴποτσινουργής χειμῶνα (ὅτι ὁ χειμὼν πρόκειται νὰ ἐπαναληφθῇ, ὅταν παρατηρηθῇ ὁμίχλη μετὰ τὴν σχηματισθεῖσαν πάχνην) Αὐλωνάρ. (Πβ. ἀρχ. «ἐκ καινῆς» Θουκ. 3,92,6 «ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται»). 2) Συνεκδ. ἐπὶ πραγμάτων νεωστὶ κατασκευασθέντων Σῦρ.: Ὅλα τὰ ροῦχα τὰ πῆρε ἡ νύφη ἀποκαινουργής (νεωστὶ ραφέντα).

ἀποκαιρίτης ὁ, Κύθηρ.

Ἐκ τῆς φρ. ἀπο καιροῦ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίτης.

1) Ζῶν ἄγον τὸ δεύτερον ἔτος ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, περυσινόν. 2) Οἰκόσιτον σφάγιον, ἰδίᾳ κριὸς ἢ χοῖρος τρεφόμενος μέχρι τοῦ ἐπιόντος ἔτους πρὸς σφαγὴν. Συνών. *μανάρι, μαρτίγι*.

ἀποκαίω πολλαχ. καὶ Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἀπουκαίγουν Στερελλ. (Ἀράχ.) ἀποκάω Πόντ. (Ἄμισ.) κ.ά. ἀποκάβγω Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀποκάφτω Πόντ. (Κοτύωρ.) Μέσ. ἀποκαίγουνται Πελοπν. (Αἶγ.) ἀποκαίουνται Στερελλ. (Αἰτωλ. Κεφαλόβρ.)

Τὸ ἀρχ. ἀποκαίω.

Α) Ἐνεργ. 1) Καίω ἐντελῶς, ἐξαντλῶ τι εἰς καῦσιν, κατακαίω πολλαχ.: Σὲ λίγο θ' ἀποκαῖ αὐτὸ τὸ δανλὶ ποῦ καίεται ἔς τὸ τζάκι τῶρα πολλαχ. «Ὅ, τι ν' ἀποκάψης εὐτὰ τὰ ξυλόκλαδα, θὰ σοῦ φέρω πάλι μιὰ μουλαρὰ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἀν ἀποκαῖκαν ἀκόμη τὰ ξύλα Ἄνδρ. || Φρ. Ἀπουκαίγουν τοὺν φούρνου (καίω ὀλίγα φρύγανα εἰς τὸ στόμα τοῦ φούρνου μετὰ φούρνισμα γιὰ νὰ ροδίση τὸ ψωμί) Στερελλ. (Ἀράχ.) 2) Προκαλῶ ἐνόχλησιν κατὰ τὸν φάρυγγα, ἐπὶ φαγητοῦ δυσκόλως χωνευομένου Πόντ. (Ἄμισ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): Ἀποκαίει με τὸ φαεῖν Τραπ. || Φρ. Ἀποκαίει σε! (λέγεται εἰρωνικῶς πρὸς τὸν ζητοῦντά τι ἐδώδιμον καὶ γενικώτερον πρᾶγμα τι, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τοῦ δοθῇ. Συνών. φρ. σὲ βλάπτει!) Χαλδ.

Β) Μέσ. 1) Ξηραίνομαι ὑπὸ τοῦ καύσωνος, ἐπὶ τῶν φυτῶν Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά.: Ἀπουκάηκι κι ὁ, τι ἀπόμ'νι ἀκόμα ἄκαντον θ' ἀπουκαῖ κι τ' ἄλλου τοῦ σ'ταράξ' ἀπ' τ' νπουλλὴ κάψα. Ἡ σημ. καὶ μεταγν. Πβ. Θεοφρ. Φυτ. αἰτ. 5,10,5 «καύματα ἔνια καὶ βότρυν καὶ ἐλάαν ἀποκάει καὶ ἄλλους καρπούς». 2) Ἐρυθριῶ ἐξ αἰδοῦς, αἰσθάνομαι ἐντροπὴν Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀράχ.): Ἀπουκάηκι τοῦ πιδὶ ἄμα μ' εἶδι Αἰτωλ. Τὸ πῖασα τοῦ πιδὶ ἀπάν' τὴ μὲλξά μ' κι ἀπουκάηκι αὐτόθ. Τ' κρέν'ς κι ἀπουκαίγιτι, τέτοιους εἶνι Ἀράχ. Συνών. ντροπιάζομαι (ἰδ. ντροπιάζω). 3) Μεταφ. μένω κατάπληκτος, ἐμβρόντητος, καταπλήσσομαι Πελοπν. (Αἶγ.): Σὰν ἄκουσα πῶς σκοτώθηκε, ἀποκάηκα ὁ δόλιος.

ἀπόκακα ἐπίρρ. Πόντ. (Κερασ. κ.ά.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ἐπίρρ. κακά.

Ἐπὶ ἀσθενήσαντος, ἐν ἀναρρώσει: Ἀπόκακα εἶμαι.

ἀποκακαρώνω Ἀθῆν. Σαλαμ. — ΔΚαμπούρογλ. Ἀθηναῖκ. διηγ. 81 ἀποκακαρώνω Α.Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. κακαρώνω.

1) Ναρκοῦμαι ὑπὸ τοῦ ψύχους, παγώνω ἐνθ' ἄν.: Φρ. Τ' ἀποκακάρωσε (ἀπέθανε) Ἀθῆν. Σαλαμ. 2) Μεταφ. πάσχω οἶονεῖ λιποθυμίαν Α.Κρήτ.: Ἐποκακάρωσε τὰ γέλα (συνών. φρ. ξεράθηκε ἔς τὰ γέλα).

ἀπόκακας ὁ, Πόντ. (Κερασ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἀπόκακα.

Ὁ ἐν ἀναρρώσει εὐρισκόμενος, ὁ μὴ ὢν πλέον κακῶς ἤτοι κατάκοιτος ἐξ ἀσθενείας.

ἀποκάλαγα τά, Σαλαμ. (Ναύστ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. καλάι.

Τὰ ὑπολείμματα τοῦ καλαίου, τοῦ κασιτέρου.

***ἀποκαλάεμα** τό, ἀποχαλάεμαν Πόντ. ἀποχαλαίεμαν Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποκαλαένω.

Ἡ φθορὰ τοῦ γάνωματος σκεύους τινός: Τρανὸν ἀποχαλάεμαν ἔχ'νε τὰ σκευῶ (μεγάλο ξεγάνωμα ἔχουν τὰ σκευῆ). Συνών. ἀπογάνωμα 1, ξεγάνωμα.

***ἀποκαλαένω**, ἀποχαλαένω Πόντ. (Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. καλαένω.

Φθείρω τὸ γάνωμα σκεύους τινός διὰ πολλῆς ἢ κακῆς χρήσεως ἐνθ' ἄν.: Ἐπεχαλάεσες τὸ σαχάν' (ἐφθειρες τὸ γάνωμα τοῦ σαχανιοῦ) Ὁφ. Μὴ τρίβ'ς πολλὰ κι ἀποχαλαέντς τὴν ἐντζερὲν (μὴ τρίβης πολὺ τὸν τέντζερη, διότι ἀποβάλλεται τὸ γάνωμα αὐτοῦ) Τραπ. Συνών. ἀπογανώνω 1, ξεγανώνω.

ἀποκαλαμᾶζω Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. καλάμι.

Ἐκτυλίσσω τὸ νῆμα ἐκ τῶν καλαμιῶν.

ἀποκαλαμεῖ ἡ, Κρήτ. Κύθηρ. ἀπουκαλαμεῖ Λυκ. (Λιβύσσ.) ἴποκαλαμία Εὐβ. (Αὐλωνάρ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. καλαμεῖ.

Ἡ μετὰ τὸν θερισμὸν ὑπολειπομένη ἐν τῷ ἀγρῷ καλάμη ἐνθ' ἄν.: Ἐῖνην χάν ἀπουκαλαμεῖ ἔς τὸν κάμπουν (ἐπὶ ἀροστατεύτου γυναικὸς ἢ παιδίου) Λιβύσσ. Συνών. ἀποκάλαμη, ἀποκάλαμο 1, καλαμεῖ.

ἀποκάλαμη ἡ, Κῶς Ρόδ. Σύμ. κ.ά. ἀποκαλάμη Κύπρ. ἴποκαλάμη Κύπρ.

Ἐκ τῆς φρ. ἀπό καλάμης (ἐνν. πυροῦ), ἣτις σημαίνει μετὰ τὸν θερισμὸν. Ἰδ. Herwerden Lexic. suppletor. ἐνλ. καλάμη. Πβ. καὶ Preisigke Wörterb. griech. Papyr. ἐν τῇ αὐτῇ λ.

Ἀποκαλαμεῖ, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Ποῦ τὴν εἶαμεν ἐφῆτι τὴν ράπνυν του καὶ τὴν ἀποκαλάμην του; Ρόδ. || Ἄσμ.

Ἐφίλησά τὴν τὸ ἔμεινεν σὰν τὴν ἀποκαλάμην Κύπρ.

ἀποκαλαμίζω Κέρκ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. καλάμι.

Συλλέγω τὴν καλάμην μετὰ τὸν θερισμὸν.

ἀποκάλαμο τό, Κρήτ. (Σητ.) Πελοπν. (Βούρβουρ. Μεσσ. Οἶν.) ἴποκάλαμο Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Ὁρ. κ.ά.) Πληθ. ἴποκάλαμα Κύπρ. ἴποκαλάματα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. ἀποκάλαμος ἡ ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐς. καλάμι. Ὁ ἐπεκτεταμένος πληθ. ἴποκαλάματα ὅπως καὶ τὸ ἀλόγατα, ἔργατα κτ.

1) Ἀποκαλαμεῖ, ὁ ἰδ., Κρήτ. (Σητ.) Κύπρ. Πελοπν. (Βούρβουρ. Μεσσ. Οἶν.) 2) Ἀγρὸς μετὰ τὸν θερισμὸν οὔτινος ἢ καλάμη χρησιμεύει ὡς νομῇ Εὐβ. (Αὐλωνάρ.)

